

POSITION PAPER VOOR COMMISSIEDEBAT WATER

SAMEN VOOR EEN

WATERROBUUST NEDERLAND

3 september 2025

Nederland heeft internationaal een sterke reputatie op het gebied van waterbeheer, maar staat nu voor urgente uitdagingen die onze brede welvaart onder druk zetten. Zo hebben we te maken met toenemende droogte die voor schaarste kan zorgen. Er zijn tekorten aan drinkwater. Ook verbetert de waterkwaliteit die niet snel genoeg. Deze problemen kunnen wij alleen aanpakken door publiek-privaat samen te werken. VNO-NCW en MKB-Nederland vragen uw aandacht voor:

1. Waterschaarste vergt samenwerking tussen overheden en bedrijven

Door klimaatverandering krijgen we vaker te maken met droogte en schaarste van (drink)water. Wij hebben daar samenwerking voor nodig tussen overheid, waterbedrijven én watergebruikers. Preventie moet daarin centraal staan. Wij zetten daarvoor in op waterbesparing bij burgers én bedrijven. Ook moeten we meer ruimte maken voor beter vasthouden van zoetwater (Nota Ruimte). In 'code rood' situaties hebben (drink)watergebruikers handelingsperspectief nodig. Zo voorkomen wij zoveel als mogelijk dat bedrijven afschakelen en beperken wij de economische en maatschappelijke impact.

2. Zorg voor voldoende beschikbaarheid drinkwater

Neem als Rijksoverheid regie op het aanbod van drinkwaterbronnen. Benut bevoegdheden (dwingende reden van openbaar belang, Nota Ruimte) als het aanbod voor ruimte en vergunningverlening achterblijft. Zorg daarnaast dat bedrijven wettelijke toegang tot drinkwater hebben, door verduidelijking van de Drinkwaterwet.

3. Zet in op halen KRW-doelen; voorkom onzekerheid bedrijven

Samen met de overheid dragen bedrijven bij aan schoner water. Als toch niet alle KRW-doelen gehaald worden, geeft dat grote juridische onzekerheid voor bedrijven. Wij vragen de minister om met de bedrijven de risico's in kaart te brengen, en onzekerheid zo veel mogelijk weg te nemen. En zo te voorkomen dat Nederland in 2027 op slot gaat.

4. Zorg voor een effectieve PFAS-aanpak

Voor een effectieve PFAS-aanpak is een risicogerichte aanpak van vervuilde locaties nodig. Overheden en bedrijfsleven moeten hiermee gezamenlijk aan de slag. Daarnaast zal Europa duidelijk moeten maken in welke producten en processen het gebruik van PFAS uitgefaseerd wordt, omdat er daarvoor alternatieven beschikbaar zijn. Hierbij moeten we waarborgen dat we onze strategische autonomie behouden. Voorkom dat delen van de maakindustrie zich naar landen buiten Europa verplaatst.

POSITION PAPER

1. Waterschaarste vergt samenwerking tussen overheden en bedrijven

Droogte heeft grote impact op het bedrijfsleven

Ook 2025 is het weer droog geweest waardoor het neerslagtekort rond de 5% droogste jaren uit kan komen.¹ Droogte heeft grote gevolgen voor natuur, bedrijven, drinkwaterbedrijven, scheepvaart, burgers en agrariërs. Zo kan de bevaarbaarheid van rivieren en kanalen in het geding komen, koelwaterlozingen lastiger worden, verzilting een steeds groter probleem gaan vormen en de drinkwatervraag van huishoudens zo pieken dat hierdoor de capaciteit van drinkwaterbedrijven knelt. Klimaatverandering maakt het waarschijnlijker dat wij met langere periodes van droogte te maken krijgen (en tegelijk extremer weer in de vorm van hevige neerslag).

Voor een effectieve aanpak van droogte en waterschaarste is het volgende van belang:

- **Onverminderde inzet drinkwaterbesparing.** Bedrijven werken gezamenlijk aan efficiënter gebruik van drinkwater. Ook voor huishoudens, die goed zijn voor 75% van het drinkwatergebruik, is die opgave groot en besparing heeft daar grote impact. Recent heeft de Algemene Rekenkamer lenW opgeroepen om stevig in te zetten op besparingsmaatregelen.¹ Extra capaciteit en middelen vanuit lenW zijn nodig om de uitvoering te versnellen. Die oproep steunen wij.
- **Houd zoet water veel beter vast.** Nederland is aangelegd om zoet water zo snel mogelijk af te voeren richting zee. Langere perioden van droogte en extremere neerslag maken het noodzakelijk om zoet water beter te bergen. Ruimte daarvoor moet worden vastgelegd in de Nota Ruimte en Nationale Klimaatadaptatie Strategie, met voldoende financiële middelen. In de gebouwde omgeving kunnen wadi's en vergroening vaker worden toegepast om (kleinschaliger) water beter vast te houden.
- **Handelingsperspectief bedrijven in crisisaanpak.** Momenteel ontbreekt bij de droogtemonitor van Rijkswaterstaat² aandacht voor de impact op waterafhankelijke bedrijven, zoals voedselproducenten, energiecentrales en chemische bedrijven. Maak daarnaast concreet welke maatregelen waterafhankelijke bedrijven kunnen of moeten treffen als het 'code rood' is. lenW kan hierin verduidelijken.
- **Een uitvoerbare koelwateraanpak.** lenW doet momenteel onderzoek naar de gevolgen van een meer begrensde beoordelingssystematiek voor het lozen van

¹ [Drinkwater onder druk | Rapport | Algemene Rekenkamer](#)

² [Droogtemonitor | Rijkswaterstaat](#)

restwarmte. Hierin is flexibiliteit nodig. Zo voorkomen wij dat energiecentrales en maakbedrijven moeten worden afgeschakeld, met grote risico's voor de energievoorziening, continuïteit en ketens.

- **Vertaal deze aanpak in een Nationaal waterweerbaarheidsplan.** Met een effectieve droogteaanpak voldoen wij aan de Europese Water Resilience Strategy.

2. Zorg voor voldoende beschikbaarheid drinkwater

Drinkwater nodig in een variëteit aan sectoren

Bedrijven en instellingen hebben drinkwater voor allerlei toepassingen nodig. Ziekenhuizen hebben drinkwater nodig voor bijvoorbeeld het beschermen van de patiënten tegen ziektekiemen. Industriële bedrijven gebruiken drinkwater voor de productie van bijvoorbeeld levensmiddelen. Het mkb heeft ook drinkwater nodig, voor bijvoorbeeld het bakken van brood of gebruik in de horeca.

Voor voldoende aanbod van drinkwater is het volgende van belang:

- **Uitbreiding drinkwateraanbod.** Neem als Rijksoverheid de regie en pas het principe 'dwingende reden van groot openbaar belang' in het wettelijk traject Regie Huisvesting toe als het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen onvoldoende tot realisatie van uitbreiding leidt. Maak ruimte voor drinkwater in de Nota Ruimte.
- **Waarborg toegang tot drinkwater voor bedrijven die niet zonder kunnen.** Recent is discussie ontstaan over de vanzelfsprekendheid om deze bedrijven en instellingen te beleveren. Er zijn bedrijven die willen uitbreiden en daar water voor nodig hebben, maar nu 'nee' horen. Dat belemmert economische ontwikkeling, en geeft bovendien een verkeerde prikkel om buiten de drinkwaterbedrijven decentraal zelf drinkwater te produceren. Wij denken daarom dat verduidelijking nodig is door de Drinkwaterwet aan te passen. Dat heeft Berenschot³ ook geconcludeerd. Zo is duidelijk dat ook zakelijke gebruikers van water van drinkwaterkwaliteit kunnen blijven rekenen op de wettelijke leveringsplicht en zorgplicht.

3. Zet in op halen KRW-doelen; voorkom onzekerheid bedrijven

Voorkom stikstof 2.0

We vrezen, en niet zonder reden, dat een herhaling van zetten zoals bij het stikstofvraagstuk plaatsvindt, waarbij risico's voor vergunningsverlening consequent zijn onderschat, de (natuur)doelen keer op keer niet worden gehaald, en zowel bestaande als nieuwe vergunningen op losse schroeven staan. Met alle gevolgen van dien voor ons vestigings- en investeringsklimaat.

³ [Berenschotrapport leveringsplicht](#)

Hoewel de waterkwaliteit afgelopen decennia flink is verbeterd⁴, zijn nog grote stappen nodig om in 2027 aan de eisen van de Kaderrichtlijn water (KRW) te voldoen. Met ons eigen *'Actieprogramma KRW bedrijfsleven'* dragen wij hieraan bij.⁵ Tegelijk is het duidelijk dat niet alle doelen gehaald worden.⁶ Dat geeft Nederlandse bedrijven grote juridische onzekerheid. Over eigen activiteiten, en over het effect van eigen inspanningen om de waterkwaliteit te verbeteren. De Minister heeft de Kamer toegezegd om de juridische risico's met betrekking tot de KRW te analyseren.⁷ Wij vinden dat bij die analyse specifieke aandacht moet zijn voor:

- **De verwachte concrete gevolgen voor toekomstige én bestaande vergunningen van bedrijven.** Hierbij moet ook de omvang van de bewijslast waaraan moet worden voldaan worden meegenomen. Ook dient helder te zijn welke documenten bij de aanvraag van een nieuwe vergunning en tijdens de looptijd van een bestaande vergunning moeten worden aangeleverd.
- **Uitgewerkte juridische casestudies,** omdat een algemene juridische verhandeling volgens ons onvoldoende is. Het gaat om de vraag wie verantwoordelijk is als een water waarop bedrijven lozen niet aan de KRW voldoet en de risico's voor individuele vergunningen, ook als die recent zijn geactualiseerd.
- **Gezamenlijk optrekken met andere Europese Lidstaten en de Europese Commissie.** De in Brussel op 4 juni gepubliceerde Water Resilience Strategy, die de uitvoering van de KRW ook benoemt, biedt hiervoor (ook) een goede aanleiding.

4. Zorg voor effectieve PFAS-aanpak

Toepassingen PFAS zijn legio

Binnen de industrie worden PFAS in de vorm van fluoropolymeren toegepast in chemisch en thermisch veeleisende procesomstandigheden en essentiële producten. Denk hierbij aan buizen, kleppen, pakkingen, inwendige onderdelen van kolommen, voeringen, filters, membranen, diafragma's, hoogwaardige smeermiddelen, coatings, medicijnen en elektronica. Niet in alle gevallen zijn al alternatieven ontwikkeld die dezelfde veiligheid, bescherming van het milieu en productkwaliteit garanderen.

VNO-NCW en MKB-Nederland gaan, in lijn met de kabinetsbrief van d.d. 21 juli, voor een evenwichtige benadering. Enerzijds betekent dat de terechte zorgen over PFAS zo veel mogelijk weg te nemen, en gelijktijdig oog te hebben voor het belang van strategische autonomie en om noodzakelijke producten hier te kunnen blijven produceren.⁸ Een effectieve aanpak voor PFAS bestaat uit het terugdringen van gebruik van PFAS in productieprocessen, en het aanpakken van al vervuilde PFAS-locaties:

⁴ Zie hiervoor [Rijkswaterstaat: waterkwaliteit](#)

⁵ Meer informatie kunt u [hier](#) vinden.

⁶ Zie [kamerbrief](#) van 20 december 2024 met de aanbieding van de tussenevaluatie KRW.

⁷ [Toezegging bij Water | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

⁸ [Kamerbrief mogelijkheden en gevolgen nationaal PFAS-productverbod en PFAS-lozingsverbod | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

- **Pak PFAS-vervuilde locaties samen aan** - Een effectieve gezamenlijke aanpak van met PFAS-vervuilde locaties (brandblusschuim) kan een groter gezondheidseffect hebben dan een gedeeltelijk lozingsverbod, omdat veel PFAS via bestaande bronnen in het milieu komt. VNO-NCW en MKB-Nederland roepen lenW op om hiervoor met bedrijfsleven en decentrale overheden tot een concrete aanpak te komen.
- **Terugdringen gebruik van PFAS** – Zet in op onderzoek voor effectieve aanpak vervuiling, benut publiek-private samenwerking en versterk de uitvoeringscapaciteit bij het bevoegd gezag:
 - Er is veel onderzoek nodig naar reproduceerbare meetmethoden, alternatieven, recyclingopties en saneringstechnieken voor bestaande PFAS-vervuiling. Nederland kan als wereldwijde koploper in innovatie en SSbD ('Save and Sustainable by Design') de innovatie op deze gebieden aanjagen en de ontwikkeling van SSbD stimuleren. Zorg daarom voor krachtige innovatieprogramma's om zo snel mogelijk te zorgen voor betere alternatieven voor PFAS.
 - Om ongewenste situaties met PFAS te voorkomen werkt VNO-NCW en MKB-Nederland met lenW samen in het Nationaal Actieprogramma PFAS. Het actieprogramma ondersteunt en verbindt bedrijven, overheden en kennisinstellingen om tot alternatieven voor PFAS over te kunnen gaan. Steun dit actieprogramma met aanvullende middelen om die samenwerking ook in de toekomst voort te kunnen zetten.
 - Zorg voor extra middelen om de uitvoeringscapaciteit bij het bevoegd gezag (Rijkswaterstaat, waterschappen, omgevingsdiensten) te versterken. Een effectieve restrictie vergt namelijk capaciteit en up to date kennis.

Contact

VNO-NCW en MKB-Nederland
Willem van Toor
toor@vnoncw-mkb.nl
0620975291